

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **M. B.**, bývajúcej v K., zastúpenej JUDr. J. Č., advokátom so sídlom v H., proti žalovanej **Slovenskej republike – Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky**, so sídlom v Bratislave, Župné nám. č. 13, IČO: 00 166 073, o náhradu škody a nemajetkovej ujmy, vedenej na Okresnom súde Rimavská Sobota pod sp. zn. 8 C 144/2009, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 21. júla 2011 sp. zn. 16 Co 121/2011, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a .**

Žalovaná je povinná zaplatiť žalobkyni 141,08 € trov dovolacieho konania do rúk JUDr. J. Č., advokáta so sídlom v H., do 3 dní.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Rimavská Sobota rozsudkom z 8. februára 2011 č.k. 8 C 144/2009-61 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyni 3 083,89 € s 2 % úrokom z omeškania od 17. septembra 2009 až do zaplatenia a nahradiť žalobkyni trovy konania vo výške 860,10 €. Vo zvyšku žalobu zamietol. V odôvodnení uviedol, že žalobkyňa si žalobou uplatnila nárok na náhradu škody a nemajetkovej ujmy, ktorá jej vznikla v dôsledku trestného stíhania pre trestný čin výtržníctva a ublíženia na zdraví, ktoré sa skončilo jej oslobodením spod obžaloby rozsudkom Okresného súdu Lučenec z 24. mája 2007 č.k. 3 T 154/2006-472. Pred podaním žaloby na súd si žalobkyňa uplatnila svoje nároky žiadosťou o predbežné

prejednanie nároku na náhradu škody u žalovanej, ktorá žiadosť žalobkyne postúpila Generálnej prokuratúre SR, ktorá následne žalobkyni listom zo 16. septembra 2009 oznámila, že jej žiadosť považuje za nedôvodnú. Po vykonaní dokazovania súd prvého stupňa podľa § 17 ods. 1 a ods. 2 zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z.z.“) žalovanú zaviazal zaplatiť žalobkyni 3 083,89 €, ktorá suma pozostáva zo skutočnej škody vo výške 1 083,89 € a náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 2 000 €. Skutočnú škodu žalobkyne predstavujú náklady na jej právne zastupovanie advokátom vo výške 1 034,90 € a náklady na dopravu prostriedkami verejnej dopravy z miesta jej bydliska do miesta uskutočňovania úkonov trestného konania vo výške 48,99 €. Žalobu v časti 366,27 € z titulu cestovných výdavkov súd zamietol s poukazom na § 73 ods. 2 vyhlášky č. 543/2005 Z.z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre súdy; žalobkyni priznal iba cestovné výdavky zodpovedajúce výdavkom prostriedkami verejnej hromadnej dopravy, pretože súdu neboli preukázané okolnosti vyžadujúce, aby cesta bola vykonaná inými dopravnými prostriedkami. Výšku nemajetkovej ujmy určil s prihliadnutím na dĺžku trestného stíhania (takmer 3 roky), obmedzenia a dopady trestného stíhania (účasť na úkonoch a vyžadovanie správ o žalobkyni) a tvrdenie žalobkyne, ktoré súd vyhodnotil ako hodnoverné, že až do ukončenia trestného stíhania odkladala uzavretie manželstva, ktoré skutočne aj neskôr uzavrela. Pokiaľ žalovaná spochybňovala svoje oprávnenie konať v mene štátu v danej veci súd uviedol, že vzhľadom na pochybenie tak vyšetrovateľa polície, ktorý začal trestné stíhanie ako aj pochybenie prokurátora, ktorý podal obžalobu, nie je možné jednoznačne určiť zodpovedný subjekt za vznik škody, preto v danej veci aplikoval § 4 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z.z., ktorý sa vzťahuje práve na situácie, v ktorých nie je možné jednoznačne určiť zodpovedný subjekt. O úrokoch z omeškania súd rozhodol podľa § 517 ods.1 a 2 Občianskeho zákonníka. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil § 142 ods. 2 a 3 O.s.p.

Na odvolanie žalobkyne a žalovanej Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom z 21. júla 2011 sp. zn. 16 Co 121/2011 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdil, žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov odvolacieho konania. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozsudku (§ 219 ods. 2 O.s.p.). Zdôraznil, že účelom právnej úpravy zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci je, aby každá ujma spôsobená nesprávnym, či nezákonným zásahom štátu proti občanovi bola odčinená a prípadoch, ak došlo k zastaveniu trestného stíhania alebo k oslobodeniu spod obžaloby, treba s prihliadnutím

na konkrétne okolnosti a dôvody prípadu vychádzať z toho, že občan čin nespáchal a trestné stíhanie proti nemu nemalo byť začaté. Rovnako sa stotožnil aj s právnym záverom súdu prvého stupňa, že v danej veci nie je možné jednoznačne určiť, či škodu spôsobil orgán prokuratúry alebo vyšetrovateľ policajného zboru, a preto je správny aj právny záver súdu prvého stupňa, aby v danej veci konala v mene štátu žalovaná. Pokiaľ žalovaná namietala priznanie nároku na náhradu škody, vrátane nákladov žalobkyne spojených s predbežným prerokovaním nároku na náhradu škody, odvolací súd poukázal na právne závery vyslovené v rozhodnutí Najvyššieho súdu SR z 30. marca 1999 sp. zn. 2 Cdo 7/1999, v zmysle ktorých sa náklady na predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody považujú za príslušenstvo nároku na náhradu škody. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil § 142 ods. 2 O.s.p.

Rozsudok odvolacieho súdu napadla dovolaním žalovaná a žiadala napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania odôvodnila § 237 písm. c/ a f/ O.s.p. Dovolací dôvod podľa § 237 písm. c/ O.s.p., t.j. že účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený odôvodnila tým, že na strane žalovanej vystupoval ako účastník subjekt bez procesnej spôsobilosti (Slovenská republika), ktorý nebol riadne zastúpený, pretože žalovaná nie je oprávnená v danom spore zastupovať štát. K odňatiu možnosti konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. došlo tým, že súdy nedostatočne odôvodnili svoje rozhodnutie v časti ustálenia orgánu oprávneného zastupovať štát ako aj v časti nároku na náhradu nákladov spojených s predbežným prerokovaním nároku na náhradu škody.

Žalobkyňa vo vyjadrení k dovolaniu navrhla dovolanie odmietnuť, pretože súdy svoje rozhodnutia náležite odôvodnili a štát ako účastník konania bol správne v zmysle § 4 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z.z. zastúpený žalovanou.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) prostredníctvom zamestnanca s právnickým vzdelaním (§ 241 ods. 1 O.s.p.), najskôr skúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci smeruje dovolanie proti rozsudku. Prípustnosť dovolania proti rozsudku odvolacieho súdu upravuje Občiansky súdny poriadok v ustanovení § 238 O.s.p. Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p.

Prípustnosť dovolania žalovanej z § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. nevyplýva, pretože dovolaním napadnutým rozsudkom bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, pričom odvolací súd vo výrokovej časti nevyslovil prípustnosť dovolania a napadnutému rozsudku odvolacieho súdu nepredchádzalo rozhodnutie dovolacieho súdu, od právneho názoru ktorého sa odvolací súd preto ani nemohol odchýliť.

S prihliadnutím na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 O.s.p.) skúmať vždy, či dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou zo závažných procesných väd vedúcich k vydaniu tzv. zmätočného rozhodnutia, neobmedzil sa dovolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či konanie a rozhodnutie odvolacieho súdu nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. (t.j. či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, o prípad nedostatku návrhu na začatie konania vo veciach, ktoré možno začať len na návrh, o prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať, či o prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo súdom nesprávne obsadeným).

Dovolateľka procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/, b/, d/, e/ a g/ O.s.p. nenamietala a žiadna z týchto väd ani v dovolacom konaní nevyšla najavo. Preto ani z vyššie uvedených ustanovení nevyplýva prípustnosť dovolania žalovanej.

Podľa názoru dovolateľky konanie je postihnuté vadou konania podľa § 237 písm. c/ O.s.p. (účastník konania na strane žalovanej (štát) nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený). Tento dovolací dôvod je daný, ak sú súčasne splnené dve podmienky, a to vtedy, ak ten, kto v konaní vystupuje ako účastník konania nemá procesnú spôsobilosť v zmysle § 20 O.s.p. a zároveň tento účastník (práve vzhľadom na nedostatok spôsobilosti samostatne pred súdom konať) nie je riadne zastúpený.

V danom prípade na strane žalovanej vystupoval štát, ktorý ak je účastníkom občianskoprávných vzťahov, považuje sa za právnickú osobu (§ 21 Občianskeho zákonníka). Štát ako účastník občianskoprávných vzťahov má aj v rozsahu, v akom môže vlastnými úkonmi nadobúdať práva a brať na seba povinnosti, procesnú spôsobilosť, teda spôsobilosť samostatne konať pred súdom; právnické osoby a štát majú procesnú spôsobilosť v neobmedzenom rozsahu, a preto na ich strane nemôže vzniknúť dovolací dôvod podľa § 237 písm. c/ O.s.p. Štát ako účastník konania je teda subjektom s procesnou spôsobilosťou, za ktorý koná buď štátny orgán v rozsahu pôsobnosti ustanovenej osobitnými predpismi, alebo právnická osoba, ktorá je oprávnená podľa osobitného predpisu (§ 21 ods. 4 O.s.p.). V prejednávanej veci nebol naplnený už prvý predpoklad úspešného uplatnenia dovolacieho dôvodu podľa § 237 písm. c/ O.s.p., t.j. že v konaní vystupoval účastník, ktorý nemá procesnú spôsobilosť, pretože štát ako účastník konania má procesnú spôsobilosť. Druhý predpoklad tohto dovolacieho dôvodu nebol rovnako naplnený, pretože účelom tohto dovolacieho dôvodu je náprava chýbajúceho, absentujúceho zastúpenia toho, kto nemohol pred súdom samostatne konať (napr. maloletý účastník) a ktorý zároveň nebol v príslušnom konaní zastúpený. V danom prípade bol štát zastúpený žalovanou a žalovanou spochybňované oprávnenie zastupovať v danej veci štát, je otázkou právneho posúdenia tejto otázky (vecnej legitímácie) a nie vadou konania podľa § 237 písm. c/ O.s.p. Zároveň dovolací súd dodáva, že otázkou, či súdy správne právne posúdili otázku oprávnenia žalovanej v danej veci zastupovať štát, sa dovolací súd môže zaoberať iba v procesne prípustnom dovolaní; ani prípadná nesprávnosť posúdenia tejto otázky prípustnosť dovolania žalovanej podľa § 237 písm. c/ O.s.p. sama osebe nezakladá.

Žalovaná v dovolaní ďalej namietala naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 237 písm. f/ O.s.p. Podľa jej názoru súdy nedostatočne odôvodnili svoje rozhodnutie v časti

ustálenia orgánu oprávneného zastupovať štát, ako aj v časti nároku na náhradu nákladov spojených s predbežným prerokovaním nároku na náhradu škody.

Podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky každý má právo domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Jedným z aspektov práva na spravodlivý proces je tiež právo účastníka na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva totiž aj povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05). Vada nedostatku dôvodov rozhodnutia sama osebe (pri inak správnom rozhodnutí) nemusí (ale) disponovať potrebnou ústavnoprávnou intenzitou smerujúcou k porušeniu označených práv (III. ÚS 228/06, I. ÚS 53/10, III. ÚS 99/08).

Nedostatočné odôvodnenie dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (tzv. nepreskúmateľnosť), na ktorom dovolateľka prípustnosť dovolania založila, nie je vadou konania podľa § 237 ods. f/ O.s.p. Judikatúra Najvyššieho súdu Slovenskej republiky považuje nepreskúmateľnosť rozhodnutia za dôsledok a vonkajší prejav tzv. inej procesnej vady konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. (porovnaj rozsudok najvyššieho súdu z 28. augusta 1997 sp. zn. 2 Cdo 5/1997, uverejnený v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako judikát R 111/1998). Takáto procesná vada je síce relevantným dovolacím dôvodom (ak mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci), sama osebe ale prípustnosť dovolania nezakladá. Dovolací súd len pre úplnosť dodáva, že kritériom pre posúdenie (ne) preskúmateľnosti rozhodnutia je splnenie náležitostí odôvodnenia ustanovených zákonom. Odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní teda nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie (II. ÚS 78/05). Navyše zo spisu vyplýva, že odvolací súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia vysporiadal práve s námietkami žalovanej týkajúcimi sa jej oprávnenia zastupovať v danej veci štát (str. 4 odsek 3 odôvodnenia rozsudku) ako aj nároku na náhradu škody vrátane nákladov na predbežné prejednanie nároku na náhradu škody (str. 6 ods. 3). Tu vyslovené právne závery odvolací súd primerane vysvetlil (pozn.: dovolací súd sa ich správnosťou nezaoberal).

Z obsahu dovolania vyplýva, že dovolateľka spája ňou tvrdené nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu aj s nesprávnym právnym posúdením veci. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. Súd ale právnym posúdením veci nezakladá procesnú vadu konania v zmysle § 237 O.s.p. I keď je nesprávne právne posúdenie veci relevantný dovolací dôvod, ktorým možno odôvodniť procesne prípustné dovolanie (viď § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), samo nesprávne právne posúdenie veci súdmi nižších stupňov nezakladá prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O.s.p. (viď tiež rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 62/2010, sp. zn. 2 Cdo 97/2010, sp. zn. 3 Cdo 53/2011, sp. zn. 4 Cdo 68/2011, sp. zn. 5 Cdo 44/2011, sp. zn. 6 Cdo 41/2011 a sp. zn. 7 Cdo 26/2010).

Keďže prípustnosť dovolania žalovanej nemožno vyvodiť z ustanovení § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. ani z § 237 O.s.p., Najvyšší súd Slovenskej republiky odmietol jej dovolanie podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. ako smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné. So zreteľom na dôvody odmietnutia dovolania (procesná neprípustnosť dovolania) sa dovolací súd nezaoberal napadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.

V dovolacom konaní procesne úspešnej žalobkyni vzniklo právo na náhradu trov konania proti žalovanej, ktorá úspech nemala (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Žalobkyňa podala návrh na rozhodnutie o priznaní náhrady trov dovolacieho konania a trovy tohto konania vyčíslila. Dovolací súd žalobkyni priznal náhradu trov konania spočívajúcu v odmene advokáta za 1 úkon právnej služby poskytnutej vypracovaním vyjadrenia k dovolaniu zo 4. januára 2012 [§ 14 ods. 1 písm. b/ vyhlášky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška“)]. Základnú sadzbu tarifnej odmeny za tento úkon právnej služby určil podľa § 10 ods. 1 vyhlášky vychádzajúc z tarifnej hodnoty predmetu sporu 3 083,89 €, vo výške 111,21 €, čo s náhradou výdavkov za miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné vo výške jednej stotiny výpočtového základu [§ 16 ods. 3 vyhlášky (t.j. 7,63 €)] a 20% DPH z odmeny a náhrady výdavkov [§ 18 ods. 3 vyhlášky (t.j. 22,24 €)], predstavuje spolu 141,08 €.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 27. júna 2013

JUDr. Daniela Sučanská, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková